

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 01
Rotel 0103

DOM
2022-01-12
Stockholm

Mål nr
T 915-19

Sid 1 (7)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2018-12-21 i mål nr T 16035-17, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Allra Sverige AB, 556934-3774
c/o Ecit Services AB
Box 30080
104 25 Stockholm

Ombud: Advokaterna Marcus Johansson och Olof Malmberg
Box 5747
114 87 Stockholm

Klagande och motpart

Deloitte AB, 556271-5309
113 79 Stockholm

Ombud: Advokaterna Jonas Benedictsson och Magnus Stålmarker
Box 180
101 23 Stockholm

SAKEN

Fordran

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar punkterna 1 och 4 i tingsrättens domslut på följande sätt.
 - a. Allra Sverige AB ska till Deloitte AB betala 1 223 625 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 20 mars 2017 till dess betalning sker.
 - b. Allra Sverige AB ska ersätta Deloitte AB:s rättegångskostnader i tingsrätten med 1 672 418 kr, varav 1 645 690 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker.

Dok.Id 1737691

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00		måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 670 10		09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se		
		www.svea.se		

2. Allra Sverige AB ska ersätta Deloitte AB:s rättegångskostnader i hovrätten med 671 089 kr, varav 670 346 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för hovrättens dom till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Allra Sverige AB (Allra) har yrkat att hovrätten ska lämna Deloitte AB:s (Deloitte) talan utan bifall. Allra har även yrkat att hovrätten ska befria Allra från skyldigheten att ersätta Deloitte's rättegångskostnader i tingsrätten och i stället förplikta Deloitte att ersätta Allra för dess rättegångskostnader där.

Deloitte har yrkat att hovrätten ska helt bifalla Deloitte's käromål samt tillerkänna Deloitte full ersättning för dess rättegångskostnader i tingsrätten.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

PARTERNAS TALAN I HOVRÄTTEN

Parterna har i överklagad del åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i tingsrätten. Hovrätten har tagit del av samma utredning som tingsrätten.

Allra har i hovrätten gjort gällande att Deloitte inte har åberopat relevanta omständigheter till grund för sin talan i tingsrätten och att tingsrätten vid sin prövning dömt över icke åberopade omständigheter i strid mot 17 kap. 3 § rättegångsbalken. Allra har i denna del särskilt framhållit att Deloitte varken åberopat den nedlagda arbetstiden eller någon särskild timkostnadsnorm som omständigheter, dvs. rättsfakta, till stöd för sin talan. Vidare har tingsrätten felaktigt gjort en skälighetsbedömning enligt 35 kap. 5 § rättegångsbalken vid beräkningen av arvudet trots att det saknas förutsättningar att tillämpa den bestämmelsen i målet. Deloitte's talan ska ogillas redan mot denna bakgrund.

Deloitte har bestritt att tingsrätten dömt över icke åberopade omständigheter och framhållit att samtliga relevanta rättsfakta har åberopats i målet. Vidare har Deloitte påpekat att bolaget i tingsrätten bl.a. åberopade att det i uppdragsavtalet och de

allmänna villkoren regleras vad som ska gälla för arvodet samt att arvodet baseras på nedlagd tid.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Hovrätten ansluter sig inledningsvis till tingsrättens redogörelse beträffande de regler som gäller för revisorers arbete och därmed för Deloitte's uppdrag (se s. 7 och 8 i tingsrättens dom).

Hovrätten instämmer i tingsrättens slutsatser att det var först den 30–31 januari 2017 som Deloitte fick kännedom om samtliga interna derivattransaktioner med Allras fonder och den intjäning som transaktionerna genererade för Allra Capital Markets Ltd i Dubai samt vilken betydelse dessa affärer fick för Allrakoncernens resultat. Vidare anser hovrätten på de skäl tingsrätten angett att det fanns en skyldighet för Deloitte i enlighet med lag och god revisionssed att som koncernrevisorer granska dessa transaktioner närmare.

Hovrätten delar i och för sig också tingsrättens bedömning att utvecklingen inom Allrakoncernen under 2016 inneburit att såväl moderbolaget Allras som hela koncernens verksamhet inte var i allt väsentligt stabil i jämförelse med föregående år och att Deloitte bl.a. av den anledningen har visat att revisorerna enligt ordalydelsen i uppdragsbrevet hade rätt att utföra arbete som motiverade en högre ersättning än det uppskattade arvodet. När det gäller frågan om Deloitte's rätt till utökat arvode är dock även följande omständigheter av betydelse.

I 9 kap. 3 § aktiebolagslagen (2005:551) framgår bl.a. att revisorns granskning ska utföras med professionell skepticism samt vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver. Att revisionsuppdraget skulle ske enligt aktiebolagslagen är också något som uttryckligen framgår av uppdragsavtalet. Enligt 20 § revisorslagen (2001:883) ska revisorn utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina bedömningar. I förarbetena till denna bestämmelse anges bl.a. att bestämmelsen innehåller de grundläggande kraven på revisorers faktiska oberoende samt att revisorn måste vara fri gentemot revisionsklienten och andra intressenter så att

hans eller hennes handlingsutrymme är helt obeskuret (se prop. 2000/01:146 s. 99 f.). Revisorn i ett aktiebolag är i förhållande till styrelsen ett självständigt bolagsorgan och har som huvuduppgift att utföra olika former av granskning av bl.a. styrelsens arbete, dvs. har en kontrollfunktion (se NJA 2017 s. 1101). Det står alltså klart att en revisor är skyldig att på ett oberoende sätt utföra den granskning som är nödvändig för att revisionen ska kunna genomföras enligt de lagar och regler som gäller. Revisionsarbetet ska vidare bekostas av det bolag som anlitat revisorn. Som hovrätten konstaterat ovan är det visat i målet att det funnits en skyldighet för Deloitte att granska derivattransaktionerna närmare. Det har också framkommit att revisionsarbetet utfördes på löpande räkning. Bolagets rätt till ersättning för den fördjupade granskningen inom revisionen kan därför inte vara avhängigt av hur uppdragsbrevet är formulerat med avseende på de punkter i avtalet som anger förutsättningarna för det uppskattade arvodet. Denna slutsats får också visst stöd av Revisorsnämndens uttalande om att ett anbud att utföra revision inte får innehålla helt fasta takpriser eftersom en revisor inte får försätta sig i en sådan situation att valet står mellan att själv bekosta revisionsinsatser som inte kunnat förutses och att inte vidta erforderliga granskningsåtgärder (se bl.a. Revisorsnämndens avgörande D 32/03 och D 40/03). Sammantaget har Deloitte även mot nu angiven bakgrund rätt till en högre ersättning av Allra än det estimerade belopp som anges i uppdragsbrevet.

På de skäl som tingsrätten har redogjort för delar hovrätten slutsatsen att Deloitte's bristande uppfyllelse av villkoret i 8.2 i de allmänna villkoren inte får till följd att Deloitte betagits sin rätt att kräva ersättning för revision som bolaget varit skyldigt att utföra.

Deloitte har alltså visat att bolaget har rätt att begära ersättning av Allra för det fördjupade revisionsarbetet. När det gäller arvodets storlek gör hovrätten följande bedömningar.

Som angetts ovan har Allra invänt att Deloitte inte har åberopat relevanta omständigheter till stöd för sin talan och att tingsrätten lagt omständigheter till grund för sin prövning som inte har åberopats av Deloitte. Enligt hovrättens mening har det emellertid framgått att Deloitte redan i tingsrätten åberopade antalet timmar som grund

för sitt yrkande när det gäller arvodets storlek. Det står alltså helt klart att deras talan avser ersättning för arbetad tid. Hovrätten anser inte heller att tingsrätten i övrigt dömt över icke åberopade omständigheter. Vad Allra anfört i denna del får alltså inte någon betydelse för hovrättens överväganden när det gäller arvodets storlek.

Det arvode som Deloitte har yrkat avser nedlagt arbete under en tid om ca tre veckor. Mot den bakgrunden framstår beloppet i och för sig som högt. Malin Lünings och Jan Palmqvist har dock på ett mycket trovärdigt och tillräckligt detaljerat sätt förklarat vilken typ av arbete som de och resten av deras team utförde samt varför de – i deras egenskap av koncernrevisorer – var tvungna att utföra detta arbete. Malin Lünings och Jan Palmqvist har också varit tydliga med att det krävdes olika kompetenser för att den fördjupade revisionen skulle vara möjlig att genomföra. Här kan särskilt påpekas att det under punkten 5 i den upplaga av FAR:s allmänna villkor som bifogats uppdragsavtalet anges att *"Den ansvariga revisorn har rätt att anlita medarbetare i uppdraget och vid behov konsultera specialister inom och utom Revisionsbyrån."* Hovrätten anser att det var befogat av revisorerna att använda sig av specialistkompetenser och att Deloitte har rätt att begära ersättning för det arbete som dessa personer utförde. Visserligen har varken Emilia Lönnqvist, Henrik Nilsson, Gunilla Danielsson eller Daniel De Paula hörts i målet. Enligt hovrättens bedömning utgör dock Malin Lünings och Jan Palmqvists uppgifter tillsammans med främst minnesanteckningarna och i någon mån utdraget ur Deloitte's tidredovisningssystem tillräcklig bevisning för att det ska vara visat att revisionsteamet lagt ner 373 timmar på den fördjupade granskningen. Det är också visat att arbetet fördelat sig mellan de olika personerna på det sätt som anges i fakturan (se Revisorsnämndens avgörande D 51/06 angående vad som krävs av en fakturaspecifikation) och att allt arbete varit nödvändigt för att genomföra den fördjupade revisionen. Mot denna bakgrund, och då den begärda ersättningen i förhållande till nedlagd tid framstår som rimlig, anser hovrätten att det yrkade beloppet är skäligt.

När det gäller frågan om fakturan är förfallen till betalning och rätten till ränta instämmer hovrätten i tingsrättens överväganden. Sammanfattningsvis innebär det att tingsrättens dom ska ändras på så sätt att Allra ska betala 1 223 625 kr till Deloitte jämte ränta på beloppet på det sätt som framgår av hovrättens domslut.

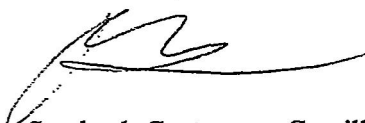
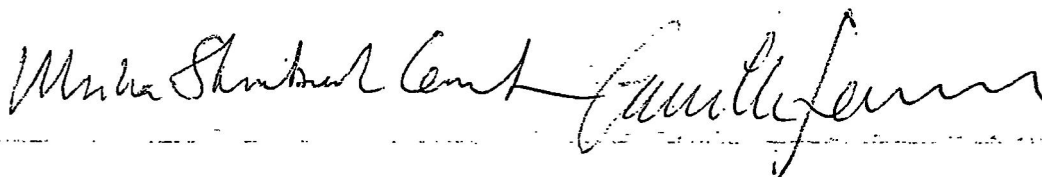
Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Allra ersätta Deloitte fullt ut för rättegångskostnader i såväl tingsrätten som hovrätten. När det gäller skäligheten av yrkat belopp i tingsrätten ska hänsyn tas till att Deloitte var huvudkäranden där samt att Allras egna rättegångskostnader i tingsrätten uppgick till ett betydande belopp. Därutöver ska beaktas att Allra överlämnade till tingsrätten att bedöma skäligheten av det yrkade beloppet, dvs. någon specifik invändning mot ersättningsyrkandet har inte framförts, samt att tingsrätten fann att Deloitte's kostnader i och för sig var skäliga. Av viss betydelse för bedömningen är också det förhållandet att Allra inte på något sätt har argumenterat kring denna fråga i hovrätten. Målet har varit relativt omfattande och komplicerat. Mot bakgrund av vad som nu anförts och då hovrätten inte kan se att det finns något särskilt att anmärka på i Deloitte's kostnadsräkning ska Allra ersätta Deloitte för det yrkade beloppet i sin helhet, dvs. med 1 672 418 kr varav 1 645 690 kr avseende ombudsarvode. Tingsrättens dom ska alltså ändras i enlighet med detta.

Deloitte har i hovrätten yrkat ersättning för rättegångskostnader med 671 089 kr, varav 670 346 kr avser ombudsarvode. Allra har överlämnat till hovrätten att bedöma beloppets skälighet och har för egen del yrkat ersättning för ombudsarvode med ett belopp som i princip motsvarar Deloitte's yrkande i denna del. Enligt hovrättens bedömning får Deloitte's kostnadsanspråk i hovrätten anses vara skäligt. Allra ska därför förpliktas att till Deloitte betala hela det yrkade beloppet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2022-02-09

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulrika Stenbeck Gustavson, Camilla Larsson, referent, och Marie Skåniger samt adjungerade rådet Robert Barrefelt.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT

DOM

2018-12-21

Meddelad i
Stockholm

Mål nr

T 16035-17

PARTER**Kärande och gensvarande**

Deloitte AB, 556271-5309

113 79 Stockholm

Ombud: Advokaterna Jonas Benedictsson och Magnus Stålmarker

Baker & McKenzie Advokatbyrå KB

Box 180

101 23 Stockholm

Svarande och genkärande

Allra Sverige AB, 556934-3774

Sveavägen 24-26

111 57 Stockholm

Ombud: Advokaterna Marcus Johansson och Daniel Waerne

Gernandt & Danielsson Advokatbyrå KB

Box 5747

114 87 Stockholm

DOMSLUT

1. Allra Sverige AB ska när det gäller käromålet till Deloitte AB betala
689 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 20 mars 2017
till dess betalning sker.
2. Allra Sverige AB:s genkärsmål ogillas.
3. Tingsrätten tillåter Deloitte AB att åberopa två avgöranden från
Revisorsnämnden (RN 40/03 och RN 32/03).
4. Allra Sverige AB ska ersätta Deloitte AB för dess rättegångskostnad med
836 209 kr, varav 822 845 kr utgör ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 §
räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 1957780**Postadress**
Box 8307
104 20 Stockholm**Besöksadress**
Scheelegatan 7**Telefon**
08-561 651 40**E-post:**
stockholms.tingsratt.avdelning1@dom.se
www.stockholmstingsratt.se**Telefax****Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Deloitte AB (Deloitte) valdes på Allra Sverige AB:s (Allra Sverige) bolagsstämma till revisor för räkenskapsåret 2016. Parterna ingick avtal och upprättade för det ändamålet ett uppdragsbrev. Avtalet undertecknades den 26 september 2016. För uppdraget gällde också FAR:s "Allmänna villkor om revision av svenska företag och organisationer". Enligt uppdragsbrevet uppskattades arvodet för revisionen till 168 300 kr exklusive mervärdesskatt. I uppdragsbrevet angavs vidare att det uppskattade arvodet bl.a. var beroende av förutsättningen att verksamhetens omfattning, inriktning och organisation i allt väsentligt var stabil och oförändrad jämfört med föregående år.

Allra Asset Management S.A. (Allra Luxemburg) och Allra Capital Markets Ltd (Allra Dubai) är dotterbolag till Allra Sverige. Allra Luxemburg är ett fondbolag som förvaltar fonder som finns i en egen juridisk person, en s.k. SICAV. Även SICAV:en har hemvist i Luxemburg. Allra Dubai är ett värdepappersbolag.

Revisionen i Allra Dubai och i Allra Luxemburg har skötts av Deloitteföretag i de berörda länderna.

Allra Pension AB (Allra Pension) är ett annat dotterbolag till Allra Sverige. Det bolaget har genom premiepensionssystemet till svenska pensionssparare distribuerat andelar i SICAV:en (fonderna som finns i SICAV:en kallas nedan Allras fonder). Deloitte har skött revisionen i Allra Pension.

Allra Sverige har ytterligare två dotterbolag, Allra Finans AB och Allra Försäkring AB. Deloitte har skött revisionen även i dessa bolag.

Deloitte har för uppdraget avseende revisionen av Allra Sverige fått betalning med 210 375 kr, dvs. det uppskattade arvodet jämte mervärdesskatt.

I samband med utförandet av revisionsuppdraget genomförde Deloitte en utökad granskning av Allra. Deloitte har nu begärt ersättning för arbete som utförts under den utökade granskningen under perioden den 31 januari–24 februari 2017. Allra Sverige har motsatt sig att betala och därtill genstämt Deloitte för att kräva tillbaka vad man redan betalat för revisionsuppdraget.

Allras fonder köpstoppades inom premiepensionssystemet den 14 februari 2017. Den 21 februari 2017 överlämnade Deloitte en erinran till Allra Sveriges styrelse enligt 9 kap. 39 § aktiebolagslagen. Deloitte fann även att misstanke om brott förelåg. Den 16 mars 2017 avgick Deloitte som revisor för Allra Sverige.

Allra Sverige anmälde sedan Deloitte samt Malin Luning och Jan Palmqvist, vilka deltagit i revisionen av Allra Sverige, till Revisorsinspektionen. Allra Sverige begärde att Revisorsinspektionen bl.a. särskilt skulle granska omständigheterna kring Deloitte's avhopp som revisor samt rimligheten av att begära den nu omstämda ersättningen för den utökade granskningen. Efter att Jan Palmqvist yttrat sig skrev Revisorsinspektionen av ärendet.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Deloitte har yrkat att Allra Sverige ska förpliktas att till Deloitte betala 1 223 625 kr inklusive mervärdesskatt jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 20 mars 2017 till dess betalning sker.

Allra Sverige har bestritt Deloitte's yrkande och har inte som skäligt vitsordat något belopp eller någon ränta.

Allra Sverige har yrkat att Deloitte ska förpliktas att till Allra Sverige betala 210 375 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av ansökan om genstämning (den 16 februari 2018) till dess betalning sker.

Deloitte har bestritt yrkandet. Deloitte har vitsordat sättet att beräkna ränta som skäligt.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Deloitte (käromålet)

Den 30–31 januari 2017 fick Deloitte reda på att det under 2016 hade skett flera transaktioner med derivat inom Allras fonder och att Allra Dubai hade varit inblandat vid dessa transaktioner. Deloitte fick också reda på att detta genererat stora vinster för Allra Dubai samt att hela intjäningen för detta bolag under 2016 härrörde från dessa derivattransaktioner. Detta ledde till att Deloitte vidtog en djupare granskning av Allra Sverige. Förhållandena var därvid sådana att det fanns rätt för Deloitte att i enlighet med uppdragsbrevet få ersättning utöver det uppskattade arvodet. Den utökade revisionen var nödvändig och låg inom ramen för en revisors skyldigheter enligt lag och god revisionssed. Revisionsarbetet som det begärs ersättning för utfördes från den 31 januari–24 februari 2017.

Den begärda ersättningen är skälig.

Deloitte informerade Allra Sveriges styrelseledamöter Karin Moberg och Ebba Lindsö samt den verkställande direktören Alexander Ernstberger om att en utökad granskning var påkallad. Karin Moberg och Ebba Lindsö bekräftade nödvändigheten av den utökade granskningen och av det därtill följande utökade arvodet. Vid möten och kontakter den 3, 6, 7 och 10 februari 2017 bekräftade Karin Moberg och Ebba Lindsö muntligen nödvändigheten av den utökade granskningen samt av det därtill följande utökade arvodet.

Bestämmelsen i 8.2 i de allmänna villkoren utgör en ordningsföreskrift. Det är inte en förutsättning att revisorn följer denna föreskrift för att bevara sin rätt till arvode utöver det uppskattade.

Arbetet fakturerades den 28 februari 2017. I samband med faktureringen specificerades det utförda arbetet. Fordran har således förfallit till betalning. Avtalad dröjsmålsränta börjar enligt lag löpa tio dagar efter fakturadatum.

Allra Sverige (käromålet)

De derivattransaktioner som genomförts och där Allra Dubai varit inblandat har inte varit avvikande i förhållande till vad Deloitte känt till om Allra Sveriges verksamhet 2016 och tidigare år. Att denna typ av transaktioner kunde komma att genomföras inom Allrakoncernen var således känt för Deloitte när uppdragsbrevet upprättades. Vidare så har Allra Sverige, dess koncernbolag och fonder förvaltats i enlighet med tillämplig lagstiftning. Det har således inte funnits grund för Deloitte att utföra arvodesberättigande arbete utöver vad som varit avtalat mellan parterna. Sådant arbete ska därför Deloitte inte ha rätt till ersättning för. Vidare så förnekas det att Deloitte inom ramen för revisorsuppdraget lagt ned arbete utöver vad som motsvarar ett arvode om 168 300 kr exklusive mervärdesskatt.

Vidare så är det begärda arvodet oskäligt då arbetet inte varit till nytta för Allra Sverige.

En förutsättning för att Deloitte ska ha rätt till arvode utöver det uppskattade är att Allra Sverige informerats skriftligen om att det beräknade arvodet kunde komma att överskridas (p. 8.2 i de allmänna villkoren). Så har inte skett. Inte heller har någon behörig företrädare godkänt ett överskridande av det uppskattade arvodet. Det uppskattade arvodet får därför inte överskridas. I vart fall får det uppskattade arvodet inte överskridas med mer än 15 procent (jfr 36 § konsumenttjänstlagen).

Fordran har inte förfallit till betalning då Deloitte inte lämnat redovisning av uppdraget (någon revisionsberättelse har inte avgetts) och inte heller någon korrekt specifikation av arvodeskravet (se p. 9.3 i de allmänna villkoren).

Dröjsmålsränta ska inte utgå då Deloitte inte redovisat uppdraget.

Allra Sverige (genkäröålet)

Deloitte saknar i enlighet med vad som angetts ovan grund för sin fordran. Deloitte's revisionsarbete har varit onyttigt för Allra Sverige och skäligt arvode är därmed noll kronor. Allra Sverige har därför rätt att få tillbaka vad som redan utgetts.

Deloitte (genkäröålet)

De omständigheter som Allra Sverige anført som grund för sitt genkäröål förnekas.

YRKANDE OM AVVISNING

Allra Sverige har begärt att två yttranden från Revisorsnämnden som Deloitte gett in under huvudförhandlingen ska avvisas. Som skäl har Allra Sverige anført följande. Besluten avser att styrka innehållet i god revisionssed. De omständigheter som utgör god revisionssed är rättsfakta varför besluten i sin tur utgör bevisning. Besluten ska avvisas då de inte getts in före huvudförhandlingen (se 42 kap. 15 a § och 43 kap. 10 § rättegångsbalken).

Deloitte har motsatt sig att avvisning sker.

UTREDNING

På Deloittes begäran har vittnesförhör hållits med revisorerna Malin Luning och Jan Palmqvist, vilka arbetat med revisionen av Allra Sverige, samt med Karin Moberg som från hösten 2016 till mars 2017 satt i Allra Sveriges styrelse.

På Allra Sveriges begäran har partsförhör under sanningsförsäkran hållits med Alexander Ernstberger. Alexander Ernstberger är verkställande direktör för Allra Sverige samt har suttit i styrelsen för samtliga bolag inom Allrakoncernen. Vittnesförhör har också hållits med Andreas Selin som under den aktuella tiden satt i Allra Sveriges styrelse.

Båda parter har lagt fram skriftlig bevisning.

DOMSKÅL**Deloittes uppdrag**

Deloitte har skött revisionen i Allra Sverige. Deloitte har då haft att granska Allra Sveriges årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Granskningen ska utföras med professionell skepticism och vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver. Då Allra Sverige är ett moderbolag har Deloitte även haft till uppdrag att granska koncernredovisningen och koncernbolagens inbördes förhållanden (se 9 kap. 3 § aktiebolagslagen).

Vidare ska Deloitte som revisor utföra sitt uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina ställningstaganden (se 20 § revisorslagen).

I samband med koncernrevisionen har Deloitte haft att bedöma och utvärdera det revisionsarbete som har utförts av revisorer i dotterbolagen och man har haft att se till

att man fått tillgång till dokumentation av det revisionsarbete som är relevant för koncernrevisionen (se 9 kap. 6 a § aktiebolagslagen).

Vid revisionen har det också ålegat Deloitte att till styrelsen och den verkställande direktören framställa de erinringar och göra de påpekanden som följer av god revisionssed (se 9 kap. 6 § aktiebolagslagen).

Att det ovan nämnda ingått Deloitte's revisionsuppdrag bekräftas också av uppdragsbrevet som bl.a. talar om att revisionsuppdraget ska ske enligt aktiebolagslagen.

När det gäller arbetet med revision kan detta grovt uppdelas i räkenskapsrevision (substansgranskning) och förvaltningsrevision, där det sistnämnda bl.a. innefattar granskning av att den interna kontrollen hos bolagets ledningsorgan fungerar tillfredsställande. Som en tumregel gäller att ju bättre den interna kontrollen bedöms vara, desto mindre ägnar sig revisorn åt substansgranskning (se Sandström, Svensk aktiebolagsrätt [15 augusti 2017, Zeteo] s. 290-291).

När det gäller revisionens intensitet är utgångspunkten den kritiska och ifrågasättande attityd som ska präglade revisionen. Mot detta måste ställas revisionsuppdragets komplexitet och att det inte är försvarbart att gå igenom varje affärstransaktion. Revisorns ambition och noggrannhet bör styras av risk och väsentlighet. Är riskpotentialen hög och betydande mätt i pengar så måste kontrollen vidgas. En annan indikator är det rättsliga regelverkets struktur – ju närmare en granskningsuppgift ligger en central fråga i aktiebolagslagen, desto mer ingående kontroll krävs (se ovan anförd litteratur s. 292).

Har det funnits skäl för Deloitte att vidta en utökad granskning och har Deloitte haft rätt att kräva mer ersättning än det uppskattade arvodet?

När fick Deloitte reda på de aktuella derivataffärerna under 2016 samt Allra Dubais intjänning m.m.?

Allras fonder köpte derivat med Allra Dubai som mellanhand vid fem tillfällen under 2016. Två av affärerna skedde under det första halvåret, och tre under oktober. Därtill så såldes också två derivat under oktober 2016, transaktioner som Allra Dubai också var inblandat i.

Deloitte har gjort gällande att man på grund av uppgifterna om affärer med derivat under 2016 som var gjorda med Allras fonder och med inblandning av Allra Dubai, hade skäl att fördjupa sin granskning inom ramen för uppdraget om revision.

Följande har framkommit om vad som kom Deloitte till del den 30–31 januari 2017. Malin Luning fick ett mejl från den ansvarige revisorn i Dubai som skötte revisionen av Allra Dubai. Revisorn i Dubai gjorde Malin Luning uppmärksam på att man noterat en ovanlig transaktion inom koncernen då Allra Dubai i förhållande till fonderna tagit betalt för analystjänster med 1,4 miljoner dollar. Dagen efter hölls ett telefonmöte mellan revisorerna för Allra Sverige, Allra Dubai och Allra Luxemburg. Av uppgifter lämnade av Malin Luning och Jan Palmqvist, och som stöds av en sammanställning av minnesanteckningar, framgår att man vid telefonmötet fick reda på att Allra Dubai saknade externa kunder för sina tjänster och att bolaget tjänat uppseendeväckande mycket pengar på handel med derivat med Allras fonder. Denna summa uppgick till 8,4 miljoner dollar. Det innebär också att lejonparten av den vinst som Allrakoncernen som helhet gjorde under 2016 kom från handel med derivat där Allra Dubai handlade med Allras fonder som motpart.

Att revisorerna inte haft närmare kännedom om de omtalade derivatransaktionerna förrän vid telefonmötet den 31 januari 2017 vinner stöd i den mejlkorrespondens som förevarit mellan revisorerna i Sverige och i Dubai under februari 2017.

Deloitte har dock haft skäl att granska Allra Sverige under 2016 vid sidan av den ordinarie revisionen. Bl.a. så har man samarbetat kring kvartalsrapporter som ett led inför att Allra Sverige skulle börsnoteras. Deloitte var också inblandat i en s.k. börsrevision. Under november 2016 presenterade Deloitte därtill en rapport till det då nyinstittade revisionsutskottet i Allra Sveriges styrelse. Inom ramen för arbetet inför denna rapport så hade även Allra Luxemburg och Allra Dubai granskats. Det är också ostridigt att Deloitte vid denna tid kände till de två första derivataffärerna 2016 där Allra Dubai agerade som mellanhand.

Emellertid finns det inget som tyder på att Deloitte innan den 30–31 januari 2017 kände till hur mycket Allra Dubai hade tjänat på derivathandeln samt hur den förhöll sig till Allra Dubais respektive Allrakoncernens resultat. Av rapporten till revisionsutskottet framgår också att underlaget från Deloitte i Dubai kom efter en översiktlig granskning per den 30 juni 2016 och att granskningsinsatsen där var inriktad på substansgranskning under januari 2017, dvs. när Deloitte säger sig ha fått uppgifter om samtliga derivatransaktioner från Deloitte i Dubai.

Det ovan sagda innebär sammantaget att det är utrett att det var först den 30–31 januari 2017 som Deloitte fick reda på samtliga derivatransaktioner som gjorts med Allras fonder och vid vilka Allra Dubai varit inblandat, vad Allra Dubai tjänat på detta samt i förlängningen hur detta har stått i relation till Allrakoncernens samlade resultat.

Har uppgifterna om derivathandeln inneburit att villkor enligt uppdragsbrevet varit uppfyllt för att Deloitte skulle få utföra arbete som gav rätt till arvode utöver det uppskattade?

Såvitt nu är av huvudsakligt intresse framgår i uppdragsbrevet att det av Deloitte uppskattade arvodet gällde under förutsättning att verksamhetens omfattning, inriktning och organisation i allt väsentligt var stabil och oförändrad jämfört med föregående år (se även under Bakgrund).

Att internhandel skedde med derivat inom Allrakoncernen var i och för sig ingen nyhet för Deloitte. Det framgår av den affärsplan som Deloitte tagit del av och som togs fram inför upprättande av Allra Dubai 2015. Enligt den planen var syftet att "serva" både interna och externa kunder avseende tjänster relaterade till värdepappershandel och "investmentbanking". Allra Sverige och Alexander Ernstberger har upplyst om att inköpen av derivat bl.a. handlade om s.k. börsfallsskydd, dvs. att man försäkrat sig mot kursnedgångar såvitt gäller de tillgångsslag som funnits i Allras fonder. Vidare var tanken med Allra Dubai bl.a. att derivathandeln för Allras fonder skulle kunna ske till en lägre kostnad. Det har också upplysts om att de stora aktörerna som utfärdar strukturerade produkter, till vilket derivat räknas, inte handlar med vilket bolag som helst utan bara dem som man har genomlyst och som uppfyller de krav som dessa aktörer ställer. Tanken var just att Allra Dubai skulle kunna agera som motpart till flera av de potentiella utställarna av derivat. Allra Sverige har också pekat på det faktum att det även inom andra koncerner finns värdepappersbolag som tjänar pengar på internhandel.

Av utredningen framgår också att det genomfördes två derivattransaktioner i slutet av 2015 med Allras fonder som köpare och Allra Dubai som mellanhand och vid vilka Allra Dubai tjänat ca tio miljoner dollar. Dessa transaktioner finns noterade i den "rena" revisionsberättelse för 2015 som upprättats av Deloitte i Dubai. Det var sedan dessa derivat som såldes i oktober 2016 (se ovan).

Malin Luning och Jan Palmqvist har dock förklarat att man redan beträffande räkenskapsåret 2015 ställde frågor angående internhandeln med derivat och att man då fick nöjaktiga svar, nämligen att det var en nystartad verksamhet och att de två derivattransaktionerna gjordes sent under verksamhetsåret. De svaren dög enligt Malin Luning och Jan Palmqvist inte när det gällde räkenskapsåret 2016. Det man nu särskilt ville granska var hur lönsamheten för Allra Dubai på dessa transaktioner kunde vara så hög, varför Allra Dubai ens behövdes för att genomföra dessa transaktioner då de syntes ha kunnat utföras direkt av Allra Luxemburg, samt om upphandlingarna skett på korrekt sätt (enligt best execution).

Karin Moberg har berättat att hon fick oroväckande information från Deloitte under januari/februari 2017 om interntransaktionerna och att intjäningen i Dubai, som också stod för en stor del av hela koncernens intjäning, endast kom från just dessa interna transaktioner. För Karin Moberg var detta allvarligt då det som hade förespeglats henne var att verksamheten i Dubai skulle byggas upp och locka externa kunder inom tradingverksamhet. Detta var mycket väsentlig information för Karin Moberg eftersom det kunde äventyra hela bolaget.

Av uppgifter från Malin Luning, Jan Palmqvist och Karin Moberg framgår även att styrelsens ordförande, Ebba Lindsö, inte heller hade bilden klar för sig när det gällde intjäningen i Allra Dubai.

Alexander Ernstberger har berättat att för värdepappersbolag som Allra Dubai kan det initialt vara svårt att få kunder, men att det kan underlättas om potentiella kunder kan se att det redan finns en kund inom samma koncern. Dessa uppgifter ger i viss mån stöd för Malin Lunings och Jan Palmqvists uppgifter om att man för räkenskapsåret 2015, då Allra Dubai endast varit verksamt en månad, på fråga rörande Allra Dubais intjäning på interntransaktioner fick just till svar att det var en nystartad verksamhet. För Karin Moberg, som alltså kom med i styrelsen under hösten 2016, synes det också ha varit främmande att intjäningen i koncernen huvudsakligen kom från annat håll än från fondverksamheten.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Deloitte har som en del av uppdraget att revidera Allra Sverige haft ett lagstadgat krav på sig att granska koncernbolagens inbördes förhållanden. Ett dotterbolag till Allra Sverige var Allra Pension som genom premiepensionssystemet distribuerade andelar kopplade till Allras fonder. När så Deloitte fick uppgifter om att Allra Dubai, som också var dotterbolag till Allra Sverige, under 2016 nästan uteslutande tjänat pengar på derivattransaktioner med Allras fonder och då samtidigt förstod att denna intjäning hade mycket stor inverkan på Allrakoncernens resultat, samt då den lokala revisorn bedömt denna intjäning som hög, är det klart att dessa derivattransaktioner var något som Allra Sveriges revisorer var skyldiga att enligt lag och god revisionssed granska närmare.

Vidare hade då Allrakoncernen utifrån betraktat gått från att i slutet av 2015 innefatta ett nystartat värdepappersbolag som skulle ägna sig åt affärer med både externa kunder och med de andra bolagen i Allrakoncernen, till att efter drygt ett års konsolideringsperiod innefatta ett värdepappersbolag som stod för större delen av koncernens vinst och där intjäningen endast grundats på koncerninterna transaktioner. Det innebär att verksamhetens inriktning och omfattning både när det gäller koncernen och när det gäller Allra Sverige såsom moderbolag, i den betydelse som villkoret i uppdragsbrevet måste anses ha, inte varit *i allt väsentligt stabil* jämfört med föregående år. Det gäller särskilt då nämnda villkor ska läsas i ljuset av vad som framgår av uppdragsbrevet i övrigt samt vad som gäller förvaltningsrevision över huvud taget, nämligen att Deloitte har haft att granska den interna kontrollen hos Allra Sverige. Det har trots allt framkommit att Karin Moberg som satt i Allra Sveriges styrelse och som var ordförande av styrelsens revisionsutskott inte vid den aktuella tiden känt till hur Allrakoncernen tjänat sina pengar.

I sammanhanget när det gäller att bedöma om Deloitte haft rätt till ersättning utöver det uppskattade arvudet, saknar det också betydelse om de derivattransaktioner som genomfördes under 2016 varit till nytta för dem som ägt andelar i Allras fonder.

Tingsrättens slutsats är att Deloitte har styrkt att man enligt uppdragsbrevet i och för sig haft att utföra arbete som motiverat högre ersättning än det uppskattade arvodel.

Utesluter bristande uppfyllelse av föreskrift i avtalet om att Deloitte ska lämna skriftligt meddelande om överskridande av arvode rätt till ytterligare ersättning?

I de allmänna villkoren till uppdragsbrevet finns följande stycke i p. 8.2: "Om Uppdragsbrevet anger ett beräknat arvode, ska Revisionsbyrån underrätta Företaget skriftligen så snart det kommer att överskridas. Företaget ska senast inom tio (10) arbetsdagar efter underrättelsen meddela Revisionsbyrån om man har några invändningar."

Det är ostridigt att något skriftligt meddelande på det sätt som den angivna bestämmelsen föreskriver inte skickades till Allra Sverige.

Frågan är om bristande uppfyllelse av avtalsvillkoret ska innebära att Deloitte ska frånskäras rätten till ersättning utöver uppskattat belopp.

Avtalet i fråga är ett standardavtal. När det gäller tolkningen av ett villkor i ett sådant avtal finns det skäl att ta avstamp i följande principer. Om någon gemensam partsavsikt inte kan anses föreligga och det inte heller finns några omständigheter som vid sidan av avtalstexten kan klargöra hur parterna uppfattade ett omtvistat villkor, bör tolkningen inriktas på villkorets ordalydelse. Avtalets systematik och avtalets övriga villkor har också betydelse för tolkningen. När inte heller avtalets systematik ger någon ledning är det naturligt att tolka villkoret i ljuset av den dispositiva rätt som annars skulle ha tillämpats. Ytterst och sist måste en mer övergripande rimlighetsbedömning göras (Se NJA 2015 s. 862, p. 12).

Det omtvistade villkoret talar inte om vilken påföljd som är knuten till en bristande uppfyllelse av det. Övriga avtalsbestämmelser ger inte heller ledning när det gäller påföljder i förhållande till s.k. "ska-förpliktelser".

Med hänsyn till att det är ett rent kommersiellt avtal mellan två stora bolag är det inte lämpligt att låta konsumenttjänstlagen få något bestämmande inflytande över hur avtalet ska tolkas (se NJA 2013 s. 1174).

Vad Deloitte levererat är en s.k. immateriell tjänst inom ramen för ett uppdragsavtal. Som en allmän princip gäller då att Deloitte haft att visa omsorg om Allra Sveriges intressen. Allra Sverige har förvisso inte haft rätt att inskränka Deloitte's arbete eller på annat sätt styra det på ett sätt som påverkat revisorns oberoende och skyldighet att utföra arbetet enligt lag och god revisionssed. Men Allra Sverige har haft ett högst berättigat intresse, vilket också uttrycks genom det omtvistade villkoret, att få reda på om det uppskattade arvodet var på väg att överskridas för att Allra Sverige i sin tur skulle kunna ta ställning till vad man kunde göra för att arvodet skulle hållas nere.

Med hänsyn till villkorets karaktär av omsorgsförpliktelse bör det tolkas mot bakgrund av vad som är känt om vad Deloitte gjort för att ta tillvara Allra Sveriges intresse. Villkoret kan alltså inte ha en given betydelse i varje sammanhang.

Såvitt framgått av utredningen har Deloitte haft mycket kontakt under den aktuella tiden med Karin Moberg, som var ordförande i Allra Sveriges revisionsutskott. Av hennes uppgifter framgår att Deloitte löpande informerat henne om revisionen och att hon själv ville att Deloitte skulle "gå till botten" med det, samt att åtgärder diskuterades i styrelsen. Det är också utrett att Deloitte hade kontakter med Ebba Lindsö beträffande revisionen och aktuella åtgärder. Möten och kontakter mellan företrädare för Deloitte samt Karin Moberg respektive Ebba Lindsö hölls den 3, 6, 7 och 10 februari 2017.

Genom Karin Mobergs uppgifter råder det heller inget tvivel om att hon var införstådd med att Deloittes arbete skedde på löpande räkning och någon annan slutsats kan inte dras än att hon förstod att Deloittes ytterligare arbete skulle innebära utökade kostnader samt att det inte invändes något mot det.

Det ovan sagda innebär sammantaget att det är utrett att Deloitte gjort vad som ankommit på bolaget för att visa Allra Sverige den omsorg som krävts för att Allra Sverige skulle kunna överväga om det gick att göra något för att minska kostnaderna eller framföra synpunkter och frågor till Deloitte. Under sådana förhållanden ska inte en bristande uppfyllelse av villkoret i 8.2 i de allmänna villkoren ges den innebörden att Deloitte betagits sin rätt att kräva ersättning för revision som man varit skyldigt att utföra enligt lag och reglerna om god revisionssed.

Är det visat att Deloitte har rätt till den ersättning som bolaget krävt?

Rättsliga utgångspunkter

Deloitte har utfört arbete på löpande räkning och krävt betalt för 373 timmars arbete. Det är Deloitte som ska visa att bolaget lagt ned den påstådda tiden och att den nedlagda tiden skett inom ramen för uppdraget som revisor. Det är också Deloitte som har att visa de omständigheter på grundval av vilka tingsrätten kan ta ställning till om det begärda arvodet är skäligt. Beviskravet är styrkt (se NJA 2016 s. 1011 och NJA 2006 s. 367 samt jfr 45 § köplagen).

Omständigheter att särskilt beakta i detta fall

Till stöd för att arbete lagts ned i den omfattning som påstås har Deloitte i huvudsak åberopat uppgifter från Malin Luning och Jan Palmqvist, vad som framgår av utställd faktura, utdrag ur Deloittes tidredovisningssystem, specifikation via mejl samt en sammanställning av minnesanteckningar från aktuell tid. Viss betydelse har även de

uppgifter som Karin Moberg lämnat och vad som framgår av mejlkorrespondens mellan revisorer på Deloitte och revisorer i Dubai och Luxemburg.

Tingsrätten har på sätt som framgår ovan funnit att Deloitte haft rätt att utöka sin granskning och utföra arbete som medfört att det uppskattade arvudet överskridits. Det är omständigheter som talar i riktning för att arbete som varit föranlett av uppgifterna om derivattransaktionerna och som Deloitte utfört under tiden den 31 januari–24 februari 2017 ska medföra krav på skälig ersättning. Men det går inte utan ett närmare skärskådande av utredningen att komma fram till i vad mån det är bevisat att Deloitte's arbete varit föranlett av uppgifterna om derivattransaktionerna, hur mycket arbete som lagts ned och vad som utgör skälig ersättning.

Även om Deloitte i och för sig haft rätt att utöka granskningen trots den vetskap bolaget haft om Allra Sveriges och Allrakoncernens verksamhet 2015, inbegripet den derivathandel som då skedde, är denna vetskap inte utan betydelse när det gäller att bestämma vad som är skäligt arvode för räkenskapsåret 2016. Vid uppskattande av arvudet kände Deloitte till att Allra Dubai hade tjänat ca 10 miljoner dollar på två koncerninterna derivattransaktioner under 2015 samt att det hade skett ytterligare två transaktioner under första halvåret av 2016. Deloitte hade också, såvitt upplysts i målet, varit Allra Sverige behjälpligt med att få igång verksamheterna i Luxemburg samt Dubai och måste således ha känt till vilka skäl Allra Sverige angett för att anlägga vissa verksamheter där.

Om det var den höga intjänningen i sig som var problematisk och riskfylld när det gäller de koncerninterna derivattransaktionerna ligger det nära till hands att anta att det borde ha varit ett område Deloitte haft beredskap för att revidera under räkenskapsåret 2016.

Likaså måste Deloitte redan vid grundandet av Allra Dubai varit medvetet om att bolaget – till skillnad från Allra Luxemburg – trots sin begränsade storlek skulle ägna sig åt transaktioner med derivat.

Från Deloitte har det lämnats uppgifter om att upphandlingen av derivat från Allra fonders sida såg misstänksam ut då fonderna efterfrågade de strukturerade produkterna från små externa institut på marknaden som inte hade för vana att ställa ut de derivat som efterfrågades, för att sedan låta Allra Dubai inhämta priser från storbanker. När Allras fonder sedan köpte dessa derivat så skedde det, enligt Deloitte, med en misstänkt hög intjäning för Allra Dubai.

Misstankar som beskrivs ovan var givetvis något som det fanns all anledning att granska. Av Deloitte minnesanteckningar framgår också att man vid telefonmöte den 1 februari 2017 gav Deloitte revisorer i Luxemburg i uppdrag att genomföra utökade revisionsinsatser för att säkerställa att transaktioner mellan Allras fonder och Allra Dubai var acceptabla, att de skett enligt best execution, att man hade upplyst om dem på ett tillräckligt transparent sätt samt att de skedde i enlighet med fondprospekten. Tolv dagar senare meddelade revisorerna i Luxemburg vid ett telefonmöte att man inte hade funnit något som såg misstänkt ut utan tyckte att regelverket följts.

Vad Deloitte hade för ytterligare kunskap som legat till grund för de frågor som ställdes till Allra Sveriges styrelse beträffande hur upphandlingarna av derivaten skett är inte känt för tingsrätten, annat än att Deloitte revisorer i Dubai ansåg att intjäningen var hög. Nämnvärt är att de med annan specialistkompetens än Malin Luning och Jan Palmqvist som påstås ha varit inblandade i revisionen inte har hörts i målet.

Det ovan sagda förändrar naturligtvis inte bedömningen, som slagits fast ovan, att Deloitte haft rätt och skyldighet att i enlighet med parternas avtal, lag och god revisionssed, utreda derivattransaktionerna. Men omständigheterna är sådana att det för rätt till ersättning bör krävas en relativt hög grad av precisering och konkretisering från Deloitte sida beträffande vad revisionsarbetet bestått i då den ersättning som begärs överskrider den uppskattade med nästan en faktor på sex.

Vad är styrkt när det gäller omfattningen av Malin Lünings och Jan Palmqvists arbete?

När det gäller Malin Lünings och Jan Palmqvists arbete har det begärts ersättning motsvarande 122 respektive 90 timmar. Genom utredningen står det klart att de haft omfattande kommunikation med Karin Moberg, samt i viss mån med den övriga styrelsen, däribland ordföranden Ebba Lindsö. Det har framgått att Allra Sveriges styrelse i dess helhet inte haft grepp om hur koncernens intjäning sett ut vilket så klart varit mycket viktigt för revisorena att bringa klarhet i, särskilt med avseende på vikten av korrekta uppgifter avseende fonderna. Sammanställningen av minnesanteckningar och mejlkorrespondens visar att Malin Lünings och Jan Palmqvist i detta ärende haft kontakter med revisorena på Deloitte i Dubai och i Luxemburg. Det står också klart att ett besök gjordes vid Allra Luxemburg för att där ställa frågor kring fondhandeln. Under denna tid har det även förekommit kontakter med Pensionsmyndigheten som köpstoppade Allras Fonder den 14 februari 2017. Därtill fick Deloitte under denna tid del av uppgifter från visselblåsare, som revisorena i Deloitte tyckte var oroväckande, beträffande ett bolag vid namn Oak Capital som under 2012 skulle ha tjänat pengar på derivattransaktioner med Allras fonder som motpart och sedan gett betydande utdelningar till personer som vid tiden för nu aktuell revision var ledande befattningshavare i Allrakoncernen. Dessa uppgifter motiverade givetvis en djupare granskning av derivattransaktionerna även om det inte framkommit att substansen av uppgifterna vid tiden för deras avlämnande kontrollerats närmare. Därtill har det varit arbete med erinran enligt 9 kap. 39 § aktiebolagslagen samt arbete med koppling till risknöten.

Med hänsyn till vad som är känt om det revisionsarbete som Malin Lünings och Jan Palmqvist utfört är det styrkt att de lagt ned 122 respektive 90 timmar samt att allt arbete skett inom ramen för avtalet, lag och god revisionssed.

Vad är styrkt när det gäller arbete nedlagt av övriga personer?

Övriga som påstås ha varit inblandade i revisionen och som det begärs ersättning för är Emilia Lönnqvist, Henrik Nilsson, Gunilla Danielsson och Daniel De Paula. Dessa personer har annan specialistkompetens än Malin Luning och Jan Palmqvist. Sammanlagt påstås att de arbetat i 161 timmar. Vad dessa personer gjort har endast översiktligt berörts av Malin Luning och Jan Palmqvist. Förutom att antalet timmar framgår i utdrag från tidredovisningssystem så kan i specifikation till fakturan läsas att själva arbetet innefattat

- kommunikation med utländska team,
- analys av transaktioner Dubai/Lux,
- interna riskmöten, och
- erinran.

De omnämnda personerna förekommer endast i begränsad omfattning i de sammanställda minnesanteckningarna. Personerna har inte hörts så det har inte gått att därigenom kontrollera vad deras arbete närmare bestått i.

Med hänsyn till kravet på konkretisering och precisering av det utförda arbetet i detta fall, så är bevisningen inte tillräcklig för att det ska vara styrkt att dessa personer lagt ned arbete i den omfattning som påstås. Än mindre är det möjligt att med tillräcklig grad av säkerhet bedöma om de utfört arbete som berättigar Deloitte till skälig ersättning.

Allra Sverige ska därför inte förpliktas att betala någon ersättning för arbete som påstås ha utförts av Emilia Lönnqvist, Henrik Nilsson, Gunilla Danielsson och Daniel De Paula.

Vad utgör skälig ersättning för Malin Lünings och Jan Palmqvists arbete?

Den totala ersättning som begärts uppgår exklusive mervärdesskatt till 978 900 kr. Utslaget på de 373 timmar som Deloitte begärt ersättning för uppgår timersättningen efter viss avrundning till 2 600 kr.

Både Malin Lünings och Jan Palmqvist är partners på Deloitte. Det har inte framkommit annat än att de är erfarna och kompetenta.

Omständigheterna är därmed sådana att skälig ersättning motsvarar 2 600 kr per arbetad timme exklusive mervärdesskatt. Då Malin Lünings och Jan Palmqvist lagt ned sammanlagt 212 timmar uppgår skälig ersättning för deras arbete till 551 200 kr plus mervärdesskatt.

Är Deloitte's fordran förfallen till betalning?

Deloitte fakturerade Allra Sverige den 28 februari 2017 med förfallodag 20 dagar senare. Det har inte framkommit skäl att frångå Deloitte rätten att vid varje given tidpunkt kräva betalt för nedlagt arbete (jfr 5 § skuldebrevslagen och 49 § köplagen). Tvärtom så ger uppdragsbrevet Deloitte rätt att fakturera löpande. Deloitte's fordran är alltså förfallen till betalning.

Har Deloitte rätt till ränta?

Deloitte's fordran är förfallen till betalning. Av punkten 9.1 i de allmänna villkoren framgår att Deloitte har rätt att kräva dröjsmålsränta enligt räntelagen från tio dagar efter att faktura avsänts. Som ovan framgått har Deloitte begärt ränta först från 20 dagar efter att krav framställts. Deloitte har således rätt till yrkad ränta.

Genkäromålet

Allra Sverige har begärt att få tillbaka den ersättning man redan utgett till Deloitte vilken motsvarar det uppskattade arvodet. Grunden för yrkandet är att Deloitte's arbete saknat nytta för Allra Sverige. Påståendet har konkretiserats på så sätt att Deloitte underlåtit att lämna ifrån sig sitt revisionsmaterial till den revisionsbyrå som tog över uppdraget efter Deloitte.

Deloitte avträdde uppdraget den 16 mars 2017 i enlighet med 9 kap. 22 § aktiebolagslagen sedan man bl.a. gjort anmälan om brott enligt reglerna i 42–44 §§ samma lag och kapitel.

De olägenheter som Deloitte's avhopp medfört samt påståendet om den bristande nyttan av arbetet har endast kortfattat och översiktligt berörts av Alexander Ernstberger i förhör. Med hänsyn till vad som i övrigt är känt om Deloitte's revision är utredningen i denna del inte sådan att Deloitte ska åläggas att betala tillbaka någon del av vad man uppburit. Allra Sveriges genkäromål ska därför ogillas.

Sammanfattning när det gäller saken

Käromålet bifalls på så sätt att Allra Sverige till Deloitte ska betala 689 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Allra Sveriges genkäromål ogillas.

Yrkande om avvisning

Innehållet i god revisionssed bestäms av upprättade branschregler, avgöranden från Revisorsinspektionen (tidigare Revisorsnämnden) och domar från domstol. De nämnda källorna är att anse som rättskällor. I den mån part vill göra gällande att god revisionssed innebär något *annat* än vad som framgår av dessa källor har part att föra

bevisning om den sedens utbredning och varaktighet (Se Svea hovrätts dom av den 28 september 2018 i mål nr T 7073-16, s. 33-34).

Det sagda innebär att beslut från Revisorsnämnden inte ska anses utgöra bevisning. Allra Sveriges yrkande om avvisning ska därför ogillas.

Rättegångskostnader

Allra Sverige har tappat hela genkäröålet (totalt 210 375 kr) och Deloitte har vunnit drygt hälften av det beloppet som belöper på käröålet (totalt 1 223 625 kr). Deloitte har haft framgång i den betydande del av målet som gällt om bolaget haft rätt till ersättning över huvud taget. Det sagda medför att Deloitte ska ha rätt till ersättning för sin rättegångskostnad med hälften i förhållande till vad som utgör skäligt belopp.

Deloitte har begärt ersättning med totalt 1 672 418 kr varav 1 645 690 kr för ombudsarvode. Huvudförhandlingen pågick i tre dagar. Målet har till viss del rört förhållanden som varit komplicerade, i synnerhet vad gäller den del som handlat om handel med derivat. Stor del av nedlagda kostnader är att hänföra till ett yrkande om edition från Allra Sveriges sida, ett yrkande som tingsrätten avslog.

Även om det yrkade beloppet är högt i förhållande till tvisteföremålets värde får det anses skäligt med hänsyn till målets omfattning och komplexitet.

Deloitte ska alltså när det gäller rättegångskostnad ha rätt till ersättning med hälften av det yrkade beloppet.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 1

Ett överklagande ställs till Svea hovrätt men ges in till tingsrätten. Det ska ha kommit in senast den 11 januari 2019. Det krävs prövningstillstånd.

Ulrika Carlehäll

Linus Örnulf

Sofie Nilsson

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillsämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se